

4. *Keeping It Safe: the OECD Guide on the Protection of Confidentiality of Information Exchanged for Tax Purposes*. URL: <https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/keeping-it-safe-report.pdf>
5. *Guidance on Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting*. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264219236-en>
6. *Action 13: Country-by-Country Reporting Implementation Package*. URL: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/beps-action-13-country-by-country-reporting-implementation-package.pdf>
7. *Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting, Action 13 - 2015 Final Report*. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264241480-en>
8. *Guidance on the Appropriate Use of Information Contained in Country-by-Country Reports*. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-action-13-on-country-by-country-reporting-appropriate-use-of-information-in-CbC-reports.pdf>

УДК 336.2

Копотієнко Тетяна Юріївна,
*к.е.н., доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту
Київського національного торговельно-економічного університету
м.Київ, Україна*

Маркевич Ілля Ігорович,
*консультант з податків та зборів
ТОВ «Аудиторська фірма «Капітал Плюс»
м.Київ, Україна*

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Економічні процеси, які відбуваються в нашій державі в зв'язку з інтеграцією України до європейського економічного простору, значною мірою пов'язані з використанням заходів податкового регулювання.

На сьогодні тема податкового регулювання є об'єктом наукового інтересу багатьох вчених. Зокрема такими науковцями, як Бурова Т. А., Дзюба О. М., Шкуліпа Л. В. [1; 2; 3] було досліджено сутність податку на прибуток, правила формування бази оподаткування, методика перевірки та інші аспекти, які формують концептуальну основу для даного дослідження.

Основними інструментами реалізації принципів податкового регулювання є податки. Запроваджуючи ті чи інші податки або реформуючи їх будь-яка держава створює не тільки фінансове підґрунтя для реалізації і виконання власних функцій та її обов'язків, а і забезпечує заходи регулювання економічних процесів.

Одним з основних запроваджених в Україні податків, який використовується у якості регулятора соціально-економічних процесів, є

податок на прибуток підприємств. Завдяки його не тільки фіскальній, а і регулюючій та стимулюючій функціям забезпечується вплив на економічну поведінку та ділову активність суб'єктів господарювання, обсяги виробництва, конкурентоспроможність вітчизняних підприємств, інвестиційний клімат в державі.

Розглядаючи еволюцію шляхів удосконалення механізму справляння податку на прибуток підприємств за часів існування незалежної України, можна встановити тісний взаємозв'язок економічних процесів, що відбувались в державі та змін у податковому законодавстві.

Під час становлення ринкової економіки в новоутвореній державі відбувалось формування податкових взаємовідносин підприємств з бюджетом та побудова національної системи оподаткування.

Так, починаючи з 1991 року в Україні вперше було запроваджено податок на прибуток. Вибір об'єкта оподаткування мав певну тенденцію до змін, які відображали поточний стан соціально-економічних відносин в країні та процеси реформування державної структури управління, перебудови економіки на ринкові моделі господарювання, проведення роздержавлення і приватизації підприємств. До того ж реформування прибуткового оподаткування за часів незалежної України здійснювалось за умов, коли ще не були завершені процеси формування культури управління приватною власністю, яка впливала б на зацікавленість підприємств до оптимізації валових витрат виробництва з метою зниження ринкових цін.

Проте вже з початку 1995 року відбувся остаточний перехід до оподаткування прибутку, який є об'єктом оподаткування і до нині.

Поряд з цим спостерігалась розбалансованість господарських та фінансових відносин в економіці країни, напруженість виконання Державного бюджету України, що створювало умови, які характеризувалися загальною кризою неплатежів. Тому в 1997 році було запроваджено новий порядок визнання валових доходів і валових витрат як складових для розрахунку оподаткованого прибутку за «першою подією». Такий підхід в оподаткуванні вирішував економічні проблеми того часу, але спричиняв створення двох паралельних систем обліку: одну для цілей складання фінансової звітності, а іншу – для цілей оподаткування.

Слід зазначити, що прибуток, як економічна категорія, відображає складні економічні взаємовідносин між власниками, інвесторами, банками, партнерами по бізнесу тощо. Держава може впливати на інтереси суб'єктів таких відносин через регулювання розподілу прибутку шляхом оподаткування. Показником розподілу є прибуток, отриманий та розрахований за даними бухгалтерського обліку, а отже такий показник може використовуватись для визначення податкової бази для обчислення податку.

З прийняттям Податкового кодексу України було розпочато наступний процес трансформації системи прибуткового оподаткування, наближений до правил оподаткування, які діють у розвинутих європейських країнах. Вагомим нововведенням було зниження ставки податку і запровадження методології розрахунку податку на прибуток за принципом нарахування, прийнятим у

бухгалтерському обліку. Зазначені зміни зменшували відмінності між розрахунком бухгалтерського і податкового прибутку, проте два види обліку зберіглись, оскільки залишилися відмінні від бухгалтерського обліку порядки врахування окремих видів витрат та доходів при обчисленні податку.

Така реформа оподаткування була пов'язана із зменшенням встановлених державою обмежень щодо можливості врахування витрат при розрахунку податку на прибуток, оскільки на даний час вже практично завершено формування засад приватної власності, орієнтованої на отримання прибутку.

Слід зазначити, що протягом останніх років відбуваються значні законодавчі зміни в системі корпоративного оподаткування, які спрямовані на спрощення адміністрування податку, стимулювання економічної активності та покращення інвестиційного клімату та вжиття заходів щодо недопущення виведення капіталу закордон.

Розглядаючи перспективи подальшого удосконалення корпоративного оподаткування в державі слід визначити, що ідея запровадження податку на виведений капітал підприємств є найбільш актуальною з точки зору можливості реінвестицій власного прибутку для перебудови та переоснащення виробничих потужностей. Особливої актуальності зміна моделі оподаткування податком на прибуток підприємств набуває в умовах необхідності оновлення основних засобів виробництва, створення яких переважно відбувалось ще до часів незалежності держави.

Таким чином, аналіз змін, які відбувались в порядку обчислення та адмініструванні податку на прибуток підприємств, надає можливості визначити тісний взаємозв'язок податкового регулювання та економічних процесів, що відбуваються в державі. Завдяки виконанню функцій запроваджених податків державою вирішуються питання не тільки формування Державного та місцевих бюджетів, а і виконання певних заходів щодо стимулювання інвестиційної діяльності, що забезпечить подальший економічний розвиток держави.

Список використаних джерел:

1. Бурова Т. А. Порядок формування об'єктів оподаткування податку на прибуток та етапи його перевірки / Т. А. Бурова // *Бізнес-навігатор*. - 2019. - Вип. 1. - С. 158-162.
2. Дзюба О. М. Податок на виведення капіталу замість податку на прибуток: чого чекати / О. М. Дзюба, О. І. Гуцалюк // *Вісник Національного транспортного університету*. - 2019. - № 2. - С. 65-72.
3. Шкуліна Л. В. Конверсія вітчизняної практики обліку податку на прибуток до міжнародних стандартів фінансової звітності / Л. В. Шкуліна // *Молодий вчений*. - 2019. - № 3(1). - С. 195-200.